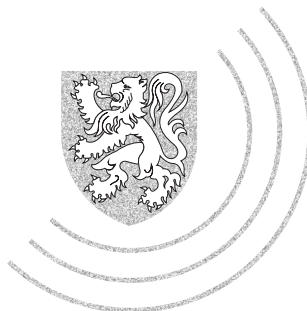

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

6 december 2004

HOORZITTING

**over de resultaten van het Europees Sociaal Forum dat doorging
van 14 tot 17 oktober 2004 in Londen**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme uitgebracht door mevrouw Sabine Poleyn**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Karim Van Overmeire.

Vaste leden:

de heren Stefaan Sintobin, Roland Van Goethem, Luk van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire, John Vrancken;

de dames Sabine Poleyn, Miet Smet, de heren Luc Van den Brande, Johan Verstreken;

de heren Louis Bril, Jaak Gabriels, mevrouw Anne Marie Hoebeke;

de heren Gilbert Bossuyt, Bart Caron, Jan Roegiers.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heer Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Christian Verougstraete, mevrouw Linda Vissers;

de heren Hubert Brouns, Ludwig Caluwé, Stefaan De Clerck, mevrouw Trees Merckx-Van Goey;

de heer Jean-Marie Dedecker, mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Marc van den Abeelen;

de heren Kurt De Loor, Jacky Maes, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh.

Toegevoegde leden :

de heer Eloi Glorieux;

de heer Jan Loones.

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende uiteenzettingen door de spekers	4
A. Toelichting door de heer David Dessers, coördinator van het Belgisch Sociaal Forum .	4
B. Toelichting door de heer Georges Spriet, Vrede vzw	5
C. Toelichting door de heer Rudy De Meyer, studiedienst 11.11.11	6
D. Toelichting door de heer Pol Buekenhout, ACV-Internationaal.....	8
II. Bespreking: vragen en opmerkingen van de leden	9
A. Tussenkomsst van de heer Luc Van den Brande	9
B. Tussenkomsst van de heer Jan Loones	10
C. Tussenkomsst van de heer John Vrancken.....	10
D. Tussenkomsst van de heer Eloï Glorieux.....	10
E. Tussenkomsst van mevrouw Sabine Poleyn	11
F. Tussenkomsst van de heer Bart Caron	11
G. Tussenkomsst van de heer Roland Van Goethem	11
III. Bespreking: replieken van de sprekers	11
A. Repliek van de heer David Dessers	11
B. Repliek van de heer Rudy De Meyer.....	12
C. Repliek van de heer Pol Buekenhout.....	13
D. Repliek van de heer Georges Spriet	14
IV. Bespreking: slotbemerkingen.....	15

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme werd op dinsdag 9 november 2004 een hoorzitting gehouden over de resultaten van het derde Europees Sociaal Forum dat plaatsvond in Londen van 14 tot 17 oktober 2004. Op deze hoorzitting kwamen achtereenvolgens de heer David Dessers van het Belgisch Sociaal Forum; de heer Georges Spriet van Vrede vzw; de heer Rudy De Meyer van 11.11.11 en de heer Pol Buekenhout van het Algemeen Christelijk Vakverbond aan het woord. Zij belichten, elk vanuit hun eigen specifieke invalshoek, de belangrijkste resultaten van de bijeenkomst van Londen en verbonden daar, in de mate van het mogelijke, ook beleidsmatige conclusies aan die relevant zijn voor het Vlaamse beleidsniveau.

I. INLEIDENDE UITEENZETTINGEN DOOR DE SPREKERS

A. Toelichting door de heer David Dessers, coördinator van het Belgisch Sociaal Forum

De heer David Dessers wenst vooreerst het fenomeen van de sociale fora wat in zijn algemeenheid te duiden. Hij wijst er daarbij eerst en vooral op dat het hier om een internationale beweging gaat die ondertussen al een hele voorgeschiedenis heeft. Eind 1999 vond er een belangrijke betoging plaats in Seattle, in het noorden van de Verenigde Staten. Enkele tienduizenden mensen stapten er op. Die betoging werd achteraf beschouwd als de start van de andersglobaliseringsbeweging. In Seattle kwam geen belangengroep op straat, maar een bont gezelschap van een heleboel bewegingen en actiegroepen: van metaalarbeiders tot radicale milieu-activisten. Ngo's, vakbonden en vredesactivisten speelden er een rol. Een dergelijke brede alliantie was nog niet vaak gezien. Bovendien werd geen actie gevoerd tegen een nationale regering maar wel tegen een internationale instelling, de Wereldhandelsorganisatie (WTO – World Trade Organization), die tot doel heeft een economisch beleid uit te tekenen voor al haar lidstaten. Er werd een omvattende kritiek op het neoliberalisme geformuleerd. Het ging ook niet om een loutere betoging maar om directe actie: men er is er in geslaagd om de werkzaamheden van de, anders toch tamelijk ongrijpbare, WTO stil te leggen en de geplande 'millennium round'-onderhandelingen op te schorten. De actie had dus resultaat: ze doorbrak de heer-

sende en op dat moment zeer dominante visie op maatschappij en wereld. Na de val van de dictaturen in Oost-Europa – die onder andere door Francis Fukuyama in zijn boek "The End of History" werd geduid als de finale triomf van de liberale democratie – stelden intellectuelen en politici zeer vaak dat er geen alternatief was voor het gevoerde liberale beleid. In Seattle werd die 'pensée unique' opeens weer doorbroken en stelde men een beleid aan de kaak dat als toverwoorden had: liberaliseren, privatiseren en dereguleren. Dat die boodschap naar buiten werd gebracht door een bont gezelschap van een heleboel sociale bewegingen, werkte inspirerend voor een heleboel groepen in de rest van de wereld. Sindsdien zijn andersglobalisten wereldwijd actief.

Vrij snel na Seattle zijn er ook in Europa een hele reeks acties gekomen. In Genua werd actie gevoerd tegen de G8, in Göteborg en Brussel waren er acties naar aanleiding van de top van de Europese Unie. Ze draaiden telkens rond de vraag naar een andere vorm van globalisering en rond democratie. Ook belangrijk is het gevoel dat de culturele verscheidenheid verdwijnt doordat alles wordt uitbesteed aan de privé-sector: in heel de wereld bieden dezelfde ketens dezelfde producten aan. Bovendien vinden de andersglobalisten dat een aantal dingen niet door de privé-sector maar door de overheid gegarandeerd moeten worden: mensen hebben recht op publieke diensten.

De internationale andersglobaliseringsbeweging werd zeer snel geconfronteerd met de vraag naar alternatieve voorstellen. Tegelijk bestond binnen de beweging ook de behoefte aan een debat over de te bewandelen weg: hoe kan de beweging haar doelstelling realiseren of een dialoog met de politieke wereld aangaan, hoe staat ze tegenover het gebruik van geweld in bepaalde manifestaties? Uit die behoefte aan een debat is het eerste Wereld Sociaal Forum ontstaan, in 2001. Gelijktijdig met het Wereld Economisch Forum in Davos werden de sociale bewegingen wereldwijd bij elkaar gebracht in Porto Alegre, Brazilië, om te debatteren over de gewenste alternatieven en over een strategie voor de beweging. Het Wereld Sociaal Forum heeft inmiddels model gestaan voor een boel andere sociale fora, op continentaal, nationaal en lokaal vlak.

Een sociaal forum is een open ontmoetingsplaats die zoveel mogelijk groepen die het charter erkennen samenbrengt en het debat stimuleert. Een

forum neemt geen beslissingen bij stemming of beslissingen die voor iedereen bindend zijn. Het is een laboratorium van ideeën. Na een aantal bijeenkomsten in Porto Alegre is het Wereld Sociaal Forum vorig jaar doorgegaan in India (Mumbai), in 2005 vindt het opnieuw plaats in Porto Alegre. Daarbij komen telkens tienduizenden vertegenwoordigers van sociale bewegingen van heel de wereld samen om in honderden werkgroepen te debatteren.

Op Europees niveau hebben er al drie Europese Sociale Fora plaatsgevonden; in Firenze in 2002, in Parijs in 2003 en dit jaar, van 14 tot 17 oktober, in Londen. Daar hebben 25.000 vertegenwoordigers van Europese sociale bewegingen gedurende vier dagen honderden activiteiten opgezet, om een gemeenschappelijke actiekalender af te spreken, ideeën te ontwikkelen en campagnes op touw te zetten.

De heer Dessers preciseert verder dat aan het Europees Sociaal Forum in Londen tussen 700 en 800 Belgen hebben deelgenomen. De helft daarvan werd gemobiliseerd vanuit de syndicale beweging, de andere helft door Ngo's. Belangrijke thema's waren: de Tobintaks, de Bolkesteinrichtlijn, de oorlog in Irak, de Europese Grondwet. In het Belgisch Sociaal Forum zijn 200 Vlaamse, Brusselse en Waalse organisaties actief, het hele jaar door. Om de twee maanden worden die uitgenodigd op een algemene vergadering en in het kader daarvan ontstaan er werkgroepen, waarin concrete campagnes en initiatieven kunnen groeien.

B. Toelichting door de heer Georges Spriet, Vrede vzw

De heer Georges Spriet van Vrede vzw stelt dat de bewegingen, die vertegenwoordigd zijn op de sociale fora, verenigd zijn in hun wereldwijde kritiek op de neoliberale globalisering en op de oorlog in het algemeen en de oorlog in Irak in het bijzonder. De werelddag tegen de oorlog die in februari 2003 werd gehouden, was bijvoorbeeld het resultaat van een afspraak op het Europees Sociaal Forum in Italië.

Dat het Europees Sociaal Forum een open ontmoetingsplaats is van diverse bewegingen, biedt volgens de spreker een bijzondere meerwaarde. De heer Spriet heeft in Londen een zeer interessante werkgroep bijgewoond rond 'oil addiction',

opgezet door milieuactivisten. Een Nigeriaanse spreker had het in dat verband over de problemen van mensen- en volkenrechten. Een andere spreker stelde er dat de westerse manier van leven de mensen heel afhankelijk maakt van energie. De manier waarop het transport van bedrijven wereldwijd wordt georganiseerd, houdt geen rekening met de milieukost. Wat zou er gebeuren als elke wereldburger het westers consumptiepeil aanhoudt? Kan de wereld sowieso wel een veralgemeend hoog consumptieniveau aanhouden? De olieprijs is vandaag zo hoog wegens de enorme vraag naar energie en door de onzekerheid wegens de oorlog in Irak. Het thema olie spreekt dus mensen uit verschillende bewegingen aan.

In Londen waren er tientallen verschillende werkgroepen rond het thema vrede en ontwapening. De vredesbeweging heeft zeer veel kritiek op de NAVO en heel veel vragen bij de militaire elementen die in de Grondwet van de Europese Unie zitten: die maakt volgens de heer Spriet de weg vrij voor een militair-industrieel complex, met een politieke poot, het Europees interventieleger en het defensieagentschap. Bovendien is de Europese wapenindustrie zich aan het concentreren. Bij de meeste vredesmilitanten heerst grote omzichtigheid over de militaire strategie en tactiek: men vreest dat de militaire interventies andere dan humanitaire bedoelingen hebben. Vandaar dat de verschillende werkgroepen een pleidooi houden voor het internationaal recht.

Diverse werkgroepen hebben ook over de wapenhandel gesproken. Er wordt gestreefd naar een internationaal verdrag om die strikt te controleren en te reguleren. Er waren specifieke werkgroepen over: munitie met verarmd uranium, de atoombom (waarvan het volgend jaar overigens net zestig jaar geleden zal zijn dat ze voor het eerst werd ingezet), de oorlog rond Irak, met een consensus dat de VS-bezetting moet gestopt worden ten voordele van een politieke oplossing voor het conflict. Israël wordt opgeroepen om de internationale rechtsregels en de VN-resoluties toe te passen. De vredesbewegingen streven dus naar een veiligheidspolitiek die niet louter gebaseerd is op het militaire. Ze gaan er van uit dat het werken aan duurzame ontwikkeling de beste garantie is om geweld uit de samenleving te bannen.

Omwille van het belang dat wordt gehecht aan de kruisverbanden tussen de verschillende thema's, is er trouwens ook grote tevredenheid over het feit

dat de Nobelprijs voor de Vrede dit jaar aan een ecologiste werd toegekend.

De vredesbeweging in Vlaanderen werkt al een tijdje rond het idee van “menselijke veiligheid”, een concept van het UNDP, het ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties. De Vlaamse Vredesweek van 2001 probeerde dat concept sterk te propageren, onder meer met tentoonstellingen. Veiligheid wordt gezien als een samenstelling van verschillende componenten die elkaar beïnvloeden, namelijk economische veiligheid, gezondheidsveiligheid, voedselveiligheid, milieuveiligheid, politieke veiligheid, veiligheid van de gemeenschap en veiligheid van de persoon.

Dat zijn de hoofdpunten die bij de vredesbeweging in de sociale fora duidelijk aanwezig waren. Voor enkele van deze specifieke aandachtspunten vraagt de spreker ook in beleidsmatig opzicht de aandacht van de commissieleden.

Een eerste punt is de atoombewapening, niet direct een Vlaamse bevoegdheid. Er is echter een beweging aan de gang om alle bestuursniveaus hierbij te betrekken om te bekomen dat ze de atoombewapening gaan zien als een belangrijk gevaar voor de eigen burgers, en dat ze druk gaan uitoefenen op andere niveaus om werk te maken van ontwapening. De heer Spriet vraagt zich daarbij af of Vlaanderen zich niet kernwapenvrij zou kunnen verklaren.

Een punt waarvoor Vlaanderen wel bevoegd is, is de wapenhandel. Het is de taak van de parlementsleden de executieve op dit vlak te controleren, maar dan moeten ze natuurlijk wel over de middelen beschikken om dat te doen. Essentieel daarbij is de informatie. Als een parlements lid niet weet welk wapen aan wie verkocht is tegen welke prijs, dan kan hij de naleving van de wet immers niet adequaat controleren. In politieke kringen spreekt men makkelijk over de wapensmokkel en over malafide transacties. Dit is een belangrijk probleem, maar wapenhandel begint zelden of nooit als zwarte handel. De start is meestal legaal, maar gaat vrij snel over naar een grijze zone om als zwarte handel te eindigen.

Het is verder belangrijk het internationaal recht te laten respecteren via het buitenlands beleid van Vlaanderen. Inzake het handelsbeleid is er in Londen bijvoorbeeld een oproep gelanceerd om poli-

tieke en economische sancties te eisen tegenover Israël zolang het de resoluties van de VN-Veilighedsraad niet naleeft. Ook daarover zou het parlement zich moeten buigen.

Inzake Irak ligt er geen rechtstreekse verantwoordelijkheid bij het Vlaams Parlement, al is het wel belangrijk de federale regering in het oog te houden zodat die zich niet laat meeslepen in deze illegale bezetting.

Duurzame ontwikkeling, een begrip dat in een aantal beleidsteksten is opgenomen, zou volgens de heer Georges Spriet een belangrijk aandachtspunt moeten zijn voor het Vlaams Parlement. Er wordt vooral gesproken over ontwikkeling, over milieu en over het sociale aspect. Dit begrip zou volgens hem ook een vredespoet moeten krijgen. De duurzame ontwikkeling zou het rooster moeten zijn waarop het buitenlands beleid van Vlaanderen wordt getoetst.

C. Toelichting door de heer Rudy De Meyer, studiedienst 11.11.11

De heer De Meyer stelt zichzelf voor als een medewerker van de studiedienst van 11.11.11. Zijn organisatie is van in den beginne betrokken bij de sociale fora, namelijk sinds het eerste Mondiaal Sociaal Forum in Porto Alegre.

Zijn organisatie heeft op twee manieren mensen afgevaardigd naar die fora, maar de dosering van die twee manieren is de voorbije jaren geëvolueerd. Enerzijds werden mensen naar de sociale fora gestuurd om als het ware in het bad te duiken. Deze fora zijn bijeenkomsten van dertig- of veertigduizend mensen. Er is dus een enorm aanbod van ideeën en thema's. Er zijn seminaries over allerlei onderwerpen, brede of heel gespecialiseerde. Voor mensen die al een tijdje meewerken aan de 11.11.11.-acties is het motiverend om contacten te hebben met mensen die in andere delen van de wereld met sociale en politieke actie bezig zijn.

Anderzijds werden mensen heel gericht naar de fora gestuurd om de werking van een bepaald dossier vooruit te helpen: om een betere strategie uit te werken, om de argumenten beter te onderbouwen of om de samenwerking uit te bouwen. Hier gaat het om mensen die echt iets te vertellen hebben over een bepaald onderwerp. Na het eerste Wereld Sociaal Forum was het niet geheel duidelijk of dit

überhaupt wel mogelijk was. Toen was er vanuit 11.11.11 een specifieke inbreng rond het facultatief protocol over sociaal-economische rechten, meer bepaald rond een soort van klachtenprocedure. Dit is door andere organisaties overgenomen in het kader van de actie rond de VN. In de voorbije jaren is in de feiten gebleken dat dat tweede spoor wel degelijk mogelijk was.

Een goed voorbeeld van de werking van de sociale fora is dat van de Tobintaks dat het voorbije jaar sterk in de politieke actualiteit heeft gestaan in België. De Tobintaks is een kleine taks die geld moet opbrengen maar die in de eerste plaats moet zorgen voor enige controle op de financiële sector die volgens de deelnemers aan de sociale fora te veel macht heeft wat tot financiële crisissen kan leiden. Bij de eerste vergadering in Porto Alegre was er een grote bijeenkomst waar iemand kwam uitleggen wat de Tobintaks precies was en waar argumenten en discussiepunten werden aangebracht voor een groot publiek. Het was allemaal nogal geïmproviseerd.

Voorals Europeanen waren toen hiermee bezig en enkele Canadezen. Ze wilden nagaan wat ze de komende maanden precies zouden doen. Een aantal economen uit Brazilië en Argentinië stond bijzonder sceptisch tegenover deze taks, niet omwille van de traditionele argumenten, maar wel omdat ze vreesden dat hiermee een soort geldpot zou gespijsd worden die door de machtige landen zou verdeeld worden onder politiek bevriende landen. Deze economen hadden wel ervaring met financiële crisissen in hun eigen continent en zagen dit vooral als een beperkte vorm van kapitaalcontrole die in een breder gamma van instrumenten past.

In Londen werd rond de Tobintaks een heel gamma van vergaderingen georganiseerd. Er was niet alleen een grote plenaire vergadering georganiseerd – plenaire vergaderingen zijn grote vergaderingen met 200 tot 800 mensen – waar de Tobintaks gesitueerd werd in een breder gamma van financiële onderwerpen, onder meer het beleid van IMF en Wereldbank en de belastingsparadijzen. Er was ook een seminarie – een vergadering met 100 tot 150 mensen – waar mensen uit verschillende landen hun activiteiten rond de Tobintaks konden toelichten. Er was een technische discussie in een werkgroep met 40 tot 50 mensen over de operationalisering van de taks. In deze discussie was er ook een input vanuit academische hoek. Ten slotte was

er ook een strategievergadering om na te gaan wat er in de lidstaten van de Europese Unie kon gebeuren vanuit de nationale parlementen en hoe men deze discussie op gang kon brengen in de nieuwe lidstaten. Zij kunnen een vrij concreet belang hebben bij de Tobintaks in de overgangperiode naar de euro. Er wordt immers gevreesd voor een sterke speculatie tegen de betrokken nationale munten.

Door de grote vergaderingen worden nieuwe mensen aangetrokken en toch worden er ook stappen voorwaarts gezet om de netwerken beter te laten functioneren. Inzake de Tobintaks hebben we een ervaring van vier of vijf jaar samenwerking tussen verschillende groepen rond de technische argumentatie. Uit gesprekken met het IMF en de Wereldbank blijkt dat deze argumenten ook de tegenstanders technisch hebben kunnen overtuigen. De acties en de argumenten kregen een politieke vertaling in een parlementaire werkgroep. Die doorstroming is noodzakelijk om succes te boeken in dit soort van situaties. In België werd de wet gestemd op 1 juli. Vlak voor het Europees Sociaal Forum is dit wet geworden, want de zaak werd niet meer geëvoceerd door de senaat. Om die wet in de praktijk om te zetten, zijn echter nog verdere stappen noodzakelijk.

Het is volgens de heer De Meyer belangrijk gewone activisten samen te brengen rond een bepaald onderwerp. Een dergelijk forum is een kristallisatiepunt in een permanente werking. Het is een belangrijke externe toetsing. Indien men altijd binnen de eigen kring blijft, ziet men de zwakke punten in de argumentatie immers niet meer. Het is ook erg belangrijk om nieuwe dwarsverbanden te leggen. In de sociale fora werd bijvoorbeeld een verband gelegd tussen de werking rond de Tobintaks en die rond de belasting op munttransacties en rond belastingsparadijzen. In de praktijk is er immers een grote samenhang tussen die kwesties. Er worden ook sterkere allianties gevormd. Het was interessant het Belgische verhaal over de Tobintaks te kunnen brengen. Mede als gevolg daarvan wordt er nu ook een actie opgezet die zich richt naar het Europees Parlement.

De spreker somt daarna nog enkele andere onderwerpen op die in Londen werden aangekaart. Er was sprake van de handelspolitiek, onder meer van de EPA's, de partnershipagreements tussen de Europese Unie en de ACS-landen binnen de akkoorden van Cotonou. In het handelsjargon zitten

heel veel eufemismen. In feite bestaat het gevaar dat men zelfs van dergelijke landen wederkerigheid zal eisen, hoewel die zich dat niet kunnen veroorloven. Voor dergelijke onderwerpen heeft zo'n forum volgens hem een belangrijke alarmfunctie.

Iets vergelijkbaars heeft zich ook reeds voorgedaan rond het Dienstenakkoord van de WTO. Daarover is het sociaal forum ook op Belgisch niveau zeer actief geweest. Ook dit werd immers gezien als een belangrijk onderwerp dat op de politieke agenda stond en waarvoor er te weinig publieke belangstelling was.

Inzake ontwikkelingssamenwerking bestaat er sedert 2000 de Millenniumverklaring met een lijst van objectieven. Staats- en regeringsleiders hebben zich ertoe verbonden die objectieven te bereiken tegen 2015. Op dit ogenblik is er een soort van politieke koorts aan het ontstaan, zeker op internationaal niveau. Het besef groeit meer en meer dat het eigenlijk toch niet opgaat dat we leven in een wereld waar een miljard mensen onder de armoedegrens zit.

Er zijn wel wat nevenverschijnselen. De donoren nemen het niet altijd zo nauw met de definitie van ontwikkelingssamenwerking. Allerlei activiteiten die worden georganiseerd in samenwerking met ontwikkelingslanden worden onder de noemer van ontwikkelingssamenwerking gebracht, kwestie van de eigen prestatie wat op te schroeven. Men bedenkt mechanismen die kunnen zorgen voor een kunstmatige piek vlak voor er moet worden gerapporteerd. Het risico op manipulatie van het cijfermateriaal is dus reëel.

De spreker besluit dat het sociaal forum zorgt voor een wereldwijd netwerk van mensen die de ontwikkelingssamenwerking van hun land moeten beoordelen. Tot nog toe was dit vooral een academische groep, maar daaraan moet meer politiek werk worden gekoppeld. Zo kan men deze fora gebruiken om zich beter te organiseren rond punten die op de politieke agenda staan. Op dat vlak staan de Europese fora iets dichter bij de realiteit en bij de acties dan de Wereld Sociale Fora. Toch zijn ook die samenkomsten belangrijk om misverstanden te voorkomen.

D. Toelichting door de heer Pol Buekenhout, ACV-Internationaal

De heer Buekenhout wenst bij de aanvang van zijn uiteenzetting vooreerst te benadrukken dat

er, in tegenstelling tot wat de samenstelling van de sprekersgroep van vandaag zou kunnen laten vermoeden, op de sociale fora ook steeds heel wat vrouwelijke sprekers zijn. Er bestaan trouwens bepaalde criteria voor de betrokkenheid van vrouwen bij de fora. Hijzelf vervangt hier vandaag mevrouw Ann Van Laer, nationaal secretaris van het ACV en tevens delegatieleidster van het ACV op het Europees Sociaal Forum in Londen. Meer in het algemeen worden de fora trouwens duidelijk voor een belangrijk deel gedragen door vrouwen en jongeren.

Hij erkent dat men zich kan afvragen waarom een organisatie als het ACV investeert in Europese sociale fora, terwijl het toch reeds internationaal actief is via het WVA (Wereld Verbond van de Arbeid) en via het EVV (Europees Vakverbond). In Porto Alegre waren vooral verantwoordelijken van het ACV actief, van de centrales en van de confederaties. Ze kwamen terug van die bijeenkomst met de stellige overtuiging dat dit een uniek vormingsmoment was waaraan ook jongeren, allochtonen en werklozen moesten kunnen participeren. Het Europees Sociaal Forum van Firenze was, qua mobiliserend en enthousiasmerend effect, als het ware het Woodstock van de jaren 2000. Het ACV wilde daarbij ruimer gaan dan alleen de syndicale structuren. Ook de sociale netwerken moeten daarbij betrokken zijn, zelfs op internationaal vlak. Het ACV is dan ook met een delegatie van 30 of 35 personen naar de bijeenkomsten in Firenze, Parijs, Londen en Mumbai getrokken.

Het ACV werkt al enkele jaren rond de globalisering. Volgend jaar in april worden er Vlaamse dagen georganiseerd rond dit thema. Met diverse centrales en ondernemingskernen werden een aantal doetips uitgewerkt. De ervaringen van de sociale fora van Parijs en Londen kunnen gebruikt worden om mensen voor te bereiden.

Het verslagboek van de officiële delegatie rapporteert onder meer over de deelname aan de werkwinkels rond Tobintaks, vredesproblematiek, globalisering, sociaal Europa, de Bolkesteinrichtlijn, de commercialisering van openbare diensten. Vanuit het Belgisch Sociaal Forum werden er sprekers geleverd, vooral over het sociale Europa.

Het ACV heeft de grote plenaire opening gedaan van het Europees Sociaal Forum en heeft daar het sociale Europa voorgesteld dat het graag tot stand zou zien komen. Dat werd ook besproken binnen

het EVV, wat niet altijd eenvoudig is. Het ACV is immers een van de grotere vakbonden die ook aan de sociale fora deelneemt, wat ons niet altijd in dank wordt afgenomen. Het ACV wenst echter een zo breed mogelijk Europees platform.

Een merkwaardige vaststelling was trouwens dat veel syndicalisten niet of nauwelijks op de hoogte bleken van de Bolkesteinrichtlijn. Buiten België wordt er hierrond zeer weinig gemobiliseerd. In Nederland zijn de vakbonden pas dit jaar wakker geschoten. In Frankrijk en Groot-Brittannië is er hierover zeer weinig te doen. Er werden wel gezamenlijke seminars opgezet met de Engelsen over de privatisering van de openbare diensten.

Inzake de globaliseringsproblematiek was ook de Schone Klerencampagne erg belangrijk. De vakbonden en de NGO's schuiven de basisnormen van de IAO (Internationale Arbeidsorganisatie) naar voor waardoor die een norm worden voor een sociaal gerechtvaardigd product.

Een sociaal forum is volgens de heer Buekenhout belangrijk voor het uitwisselen van informatie over de basiswerking, zeker ook voor wat betreft de landen van Midden- en Oost-Europa. Hij vindt het erg belangrijk dat de basisbewegingen daar versterkt worden. Hij vindt het goed dat het volgende forum in Athene wordt georganiseerd, wat de deelname van mensen uit Oost-Europa zou moeten vergemakkelijken. Londen is immers een heel dure stad.

Het ACV meent verder dat er binnen het EVV netwerken moeten worden opgezet met vakbonden die wensen mee te gaan in het Europees Sociaal Forum, wat door sommige vakbonden toch wat wordt ervaren als "jong links geweld". Het ACV meent dat de dynamiek van het Europees Sociaal Forum gerust mag overwaaien naar het meer bureaucratische EVV. De basiswerking zal een van de cruciale elementen zijn in de uitbouw van netwerken tussen vakbonden. Het is immers in toenemende mate belangrijk dat de vakbonden niet meer nationaal zouden denken, maar wel Europees. In plaats van een ondernemingsraad binnen een onderneming, zal er een ondernemingsraad zijn op een veel hoger niveau. De basiswerking is een belangrijk element om concrete resultaten af te dwingen. Het DHL-dossier bewijst volgens hem dat basisnetwerken, onderhandeling en overleg noodzakelijk zijn en dat de werknemers van verschillende landen zich niet tegen elkaar mogen laten uitspelen.

In dergelijke basisnetwerken, onderhandelingen en overleg moet sterk geïnvesteerd worden. Internationaal denken is een vormingsproces, dat volgens de spreker cruciaal is binnen de basisvorming en in wezen even belangrijk is als het winnen van de sociale verkiezingen. Zoniet zal de vakbond veel minder gaan wegen. In de toekomst zal er – weliswaar zonder te willen gewagen van een fusie van het IVVV (Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen) en het WVA – één nieuwe internationale organisatie komen, waar het ACV zeer sterk wil toe bijdragen, om te wegen op de onderhandelingen binnen de multinationale ondernemingen.

II. BESPREKING: VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN

A. Tussenkomst van de heer Luc Van den Brande

De heer Luc Van den Brande vindt het verfrissend dat er een kritische stoorzender is die alternatieven zoekt voor wat zich nu onder het huidige eenheidsdenken eendimensionaal aandient. Hij ontwaart echter ook een zekere paradox in het betoog van de sprekers. Enerzijds willen ze de globalisering en het, daarmee samenhangende, tot een ideologie verheffen van de liberaliseringsgedachte aan de kaak stellen. Maar anderzijds leidt de constatactie van het feit dat de nationale instanties meer en meer hun greep op het gebeuren verliezen ook bij de diverse sociale bewegingen tot de wil om zich zelf ook meer en meer mondiaal te gaan organiseren. Net als de multi- en transnationale ondernemingen, blijken de sociale organisaties op vandaag dus de internationale orde zowel als uitgangspunt te aanvaarden voor hun organisatiepatronen als als grondslag voor hun kritische beschouwingen.

De heer Van den Brande vindt verder ook dat de sprekers zich nogal ongenueanceerd kritisch opstellen tegenover Europa. De kritiek dat Europa de huidige VS-hegemonie aangrijpt als alibi om zelf een militaire macht te kunnen opbouwen is zijns inziens wat al te gemakkelijk en minstens ook wat dubbelzinnig. Een Europees militair gegeven wordt immers door geen enkele regering van een Europese lidstaat noch door enige Europese instantie als doel op zich geformuleerd. Wél is het zo dat het ontwerp van Europese Grondwet een ruimte van vrede, vrijheid en democratie tot stand wil brengen, waarbij een militair gegeven niet per definitie

op voorhand mag worden uitgesloten als instrument om bepaalde waarden te verstevigen en zo nodig, te verdedigen. De heer Luc Van den Brande wijst er daarbij op dat ook de vredesbewegingen – soms selectief – gesteld hebben dat wapenleveringen geoorloofd kunnen zijn, in de mate dat de democratie daarmee een dienst bewezen wordt. De heer Van den Brande concludeert daaruit dat Europa hoe dan ook zich tot een valabel alternatief moet kunnen ontwikkelen.

De vredesbeweging is de mening toegedaan dat het internationaal recht scrupuleus gevolgd moet worden, dat gebaseerd is op de soevereiniteit van alle landen. Daarom stelt de vredesbeweging vragen bij de formulering in de Europese Grondwet dat alles zal geschieden volgens de principes van de Verenigde Naties. De heer Van den Brande merkt daarbij op dat als men gelooft in een wereldgemeenschap waarin de economie ondergeschikt is aan de behoeften en de doelstellingen van de mensen, men toch ook de internationale gemeenschap als basis moet nemen en, bijvoorbeeld, het belang moet erkennen van een instantie als het Internationaal Gerechtshof.

De heer Luc Van den Brande meent voorts toch een zekere corporatistisch reflex te ontwaren in het standpunt van de sprekers in verband met de Bolkesteinrichtlijn. Richtlijn die in haar huidige vorm overigens ook voor hem onaanvaardbaar is. Maar anderzijds moeten de nieuwe lidstaten uit Oost- en Centraal-Europa toch ook de mogelijkheid krijgen om ten volle mee te spelen. De lat moet gewoon voor iedereen hoger gelegd worden.

B. Tussenkomen van de heer Jan Loones

De heer Jan Loones waardeert de benadering van elk van de vier sprekers: ze brengen eens een ander geluid in het Vlaams Parlement. De heer Spriet geeft vanuit de vredesbeweging een aantal praktische aanbevelingen aan het Vlaams Parlement. Het valt te bekijken wat daarmee kan gebeuren. Het Belgisch Sociaal Forum is federaal georganiseerd. Vlaanderen beschouwt zichzelf als meer pacifistisch dan Wallonië. De heer Loones had dan ook graag vernomen hoe de sociale bewegingen dat aanvoelen.

Naar aanleiding van het rapport-Kok over het mislukken van de Lissabon-strategie stelt de heer Loones vast dat zich een discussie ontspint tus-

sen de ondernemers, die alles meer willen richten op het bestrijden van wat zij zien als concurrentievervalsing, en het EVV, dat alle elementen erbij wil betrekken: niet alleen tewerkstelling, maar ook milieu en sociale cohesie. De heer Jan Loones had terzake dan ook graag vernomen wat de invalshoek van de sprekers hieromtrent is.

C. Tussenkomen van de heer John Vrancken

De heer John Vrancken vindt dat de heer Dessers het nogal eufemistisch heeft over de sociale acties van de andersglobalisten. Hij merkt op dat die altijd met behoorlijk zwaar geweld gepaard gingen. Het stoort hem ook dat de heer Dessers het neoliberalisme relateert aan een gebrek aan democratie. Hij wil daar graag wat meer toelichting bij. De heer Vrancken vindt bij de heer Dessers verder ook geen valabel alternatief voor de globalisering.

Ten aanzien van de heer Spriet stelt de heer Vrancken dat het in principe een zeer goed initiatief is om over vrede te debatteren. De vredesbeweging stelt een aantal vragen over de werking van de NAVO, de Europese defensiedagen, de wapenindustrie en de westerse militaire interventies. Ze wil de wapenhandel en de aanwezigheid van nucleaire wapens reguleren. De heer Vrancken krijgt bij dat alles de indruk dat het hier toch om een soort eenrichtingsverkeer gaat dat exclusief tegen het Westen gericht is. Waar blijven de reacties van de vredesbeweging tegen de schending van de mensenrechten in Irak, de Palestijnse zelfmoordacties, de staatsstructuur van China en zijn bondgenoot Noord-Korea en de Waalse wapenuitvoer naar Nepal?

De heer Buekenhout wil sociale groepen laten deelnemen aan internationale netwerken. Hoe rijmt dit internationaal engagement met het feit dat zijn organisatie de leden van het Vlaams Blok volledig uit de vakbondswerking uitsluit en hen zelfs het lidmaatschap ontnemt?

D. Tussenkomen van de heer Eloi Glorieux

De Heer Eloi Glorieux verklaart zelf twee keer aan een Europees Sociaal Forum te hebben deelgenomen: in Firenze en in Londen. De sfeer is die van 'love and peace' van Woodstock en staat mijlenver af van het beeld van geweld dat hierover soms heerst. Elke uiting van geweld die zich bij die gelegenheden voordoet wordt in sommige media echter extra breed uitgesmeerd. Over de sociale fora van Londen, Parijs en Firenze hebben de me-

dia het nauwelijks gehad, precies omdat daar geen geweld was. Dit heeft ook te maken met de manier waarop de autoriteiten met het Sociaal Forum omgaan: Genua was een bezette stad, de burgemeester van Londen daarentegen, heeft de 50.000 deelnemers hartelijk verwelkomd. In de visie van de heer Glorieux zijn de sociale fora dan ook een fundamentele vorm van – internationale – vrije meningsuiting.

In het licht van de basisoptie dat geweldpreventie altijd beter is dan militaire opbouw, wenst de heer Glorieux graag te vernemen welke rol de heer Spriet voor een Vlaams buitenlands beleid ziet weggelegd in het voorkomen van geweld. Een aantal prerogatieven uit de sfeer van de menselijke veiligheid die traditioneel aan democratisch verkozen politici toekwamen, zoals het bepalen van sociale en ecologische normen, worden immers meer en meer geaccapareerd door privé-instellingen en bedrijven.

E. Tussenkomen van mevrouw Sabine Poleyn

Mevrouw Sabine Poleyn vindt het zeer positief dat het Wereld Sociaal Forum bestaat en dat zoveel mensen zich wereldwijd verenigen achter een boodschap van hoop, over verschillende domeinen heen. Ze drukt daarbij de hoop uit dat de mensen uit de sociale bewegingen er zullen in slagen om de politieke verantwoordelijken blijvend wakker te houden, ook op internationaal niveau.

De sociale bewegingen slagen er volgen mevrouw Poleyn ook in langetermijndossiers op tafel te brengen en uit te diepen. Ze hoopt dat de fora telkens uitmonden in concrete acties en dat de achterban blijvend kan overtuigd worden. De politici hebben immers ook een draagvlak nodig om beslissingen te kunnen nemen.

F. Tussenkomen van de heer Bart Caron

De heer Bart Caron vindt de suggestie om Vlaanderen atoomwapenvrij te verklaren interessant. Het zou in elk geval een symbolisch belangrijke daad zijn.

De controlefunctie van de subcommissie Wapenhandel is beperkt omdat de concrete informatie over de verhandelde wapens momenteel zeer vaag blijft.

De heer Caron roept tot slot op tot waakzaamheid ten aanzien van de Bolkesteinrichtlijn. Zeer wei-

nig mensen beseffen hoeveel domeinen die richtlijn potentieel raakt en hoe ingrijpend een lineaire toepassing ervan zou zijn op een aantal zachte waarden in de samenleving en op het takenpakket van de openbare besturen. De heer Caron waarschuwt voor een privatisering op zijn Amerikaans waar nagenoeg alles aan de vrije markt wordt overgelaten.

G. Tussenkomen van de heer Roland Van Goethem

De heer Roland Van Goethem verklaart dat de door de sprekers geventileerde kritiek op het neoliberalisme historisch niet correct is. Hij merkt dienaangaande op dat er in de Europese geschiedenis twee grote socialistische experimenten plaatsgevonden hebben: het nationaal-socialisme en het sovjet-socialisme. Ze zijn beide slecht afgelopen. Liberalisme en democratie gaan nu eenmaal hand in hand. Men kan geen liberale samenleving opbouwen zonder democratie.

De heer Van Goethem wil daarmee geenszins pleiten voor het negentiende-eeuwse principe van *laissez faire, laissez passer*. Maar dat is ook niet het liberalisme waar men in Europa naar streeft: Europa gaat in de richting van een sociaal gecorrigeerd liberalisme. Dat is tot nu toe het minst slechte systeem. Men moet niet zomaar iets afbreken voor er een beter alternatief is.

III. BESPREKING: REPLIEKEN VAN DE SPREKERS

A. Repliek van de heer David Dessers

De heer David Dessers stelt vast dat er een globalisering aan de gang is, waarbij een aantal instellingen niet democratisch of minstens niet democratisch genoeg werken maar toch beslissingen nemen die verregaande gevolgen hebben voor zeer veel mensen op deze planeet. In het IMF hebben de tien rijkste landen meer dan de helft van de stemmen. Dat is manifest niet democratisch. De WTO is nog al te vaak het toneel van ondemocratische praktijken maar tegelijkertijd ruikt binnen die instelling het democratisch debat geleidelijk aan op.

Hij stelt dat democratie altijd meer moet zijn dan louter formeel democratische rechten. Er is ook een omgeving nodig die het mogelijk maakt dat mensen kunnen participeren. Er is dus niet alleen

stemrecht nodig, maar ook goed onderwijs zodat mensen met een beetje kennis van zaken kunnen oordelen. Er zijn ook sociale voorzieningen nodig. Als er in de WTO onderhandelingen aan de gang zijn die kunnen leiden tot een liberalisering van het onderwijs, dan dreigt men te evolueren naar een onderwijs met twee snelheden, een goed maar duur onderwijs voor de mensen die het kunnen betalen en een minder goed onderwijs voor mensen die het niet kunnen betalen.

De recente geschiedenis leert ook dat er experimenten met neoliberale politiek zijn geweest die niet gepaard gingen met democratie. Het Chili van Pinochet experimenteerde bijvoorbeeld met een neoliberale politiek en tegelijk was het een dictatuur.

Hij besluit uit dit alles dat er geen automatische link is tussen neoliberalisme en democratie. Volgens hem is het een uitdaging om een democratisch luik uit te werken voor het globaliseringsproces dat aan de gang is.

Als voorbeeld daarvan haalt hij aan dat de Europese Unie deelneemt aan de GATS-onderhandelingen (General Agreement on Trade in Services) en daarvoor de heer Lamy afvaardigt. Over het verloop van de eigenlijke onderhandelingen is echter onvoldoende bekend. Ook dat is onvoldoende democratisch.

Op de vraag over het geweld bij de acties antwoordt hij dat de partners binnen het Belgisch Sociaal Forum uitdrukkelijke tegenstanders zijn van het gebruik van geweld. Hij geeft toe dat er geweld is geweest tijdens de acties, maar hij benadrukt dat die gewelddadige incidenten marginaal zijn gebleven. De meeste deelnemers waren helemaal niet bij het geweld betrokken. Binnen de beweging wordt trouwens wel degelijk besproken hoe geweld kan voorkomen worden. Hij stelt echter ook vast dat de media-aandacht vrijwel louter op dat sporadisch geweld is gericht. Hij geeft het voorbeeld van het forum in Göteborg waar er plots veel camera's aan het draaien gingen toen enkele activisten bij McDonalds de stoelen in brand staken. De meeste deelnemers hadden met deze actie niets te maken of hadden ze zelfs niet opgemerkt. Het is dan ook navrant te moeten vaststellen dat de media-aandacht voor de sociale fora meteen afkalft als er geen geweld gebruikt wordt.

B. Repliek van de heer Rudy De Meyer

De heer De Meyer gaat in op de vraag van de heer Van den Brande of er geen paradox is in de opstelling van de andersglobalistische beweging. Hij gaat meer bepaald in op de vraag of er niet te veel op globaal niveau wordt gewerkt en of daarmee impliciet niet meteen ook het internationale kader als determinerend gegeven aanvaard wordt waardoor de dingen die zich daaronder afspelen – dat wil zeggen op een lager niveau – vergeten dreigen te worden. De heer De Meyer benadrukt dat de actie niet gebeurt tijdens de fora, zelfs niet voor wat de internationale netwerking betreft. De acties gebeuren vooral in eigen land. Tijdens de sociale fora komt dan heel dat gamma van acties aan bod. De globalisering is echter hoe dan ook een element dat de mensen bindt. Daarbij ziet hij twee problemen. De voorbije twintig jaar was er enerzijds steeds meer machtsconcentratie bij grote bedrijven, terwijl er anderzijds een gestage maar consequente afbraak is van de reguleringsmogelijkheden. De onderhandelingen binnen de WTO werden door de EU-onderhandelaar, de heer Hugo Paemen, omschreven als een belangrijke oefening in deregulering. Het probleem is niet zozeer de deregulering op zich, maar wel het feit dat het een opgedrongen bijna dogmatische deregulering is. Men kan op heel verschillende niveaus rechtstreeks te maken krijgen met de gevolgen van de deregulering. De Aziatische financiële crisis van 1997 is hier een goed voorbeeld van.

De heer De Meyer ziet dan ook de paradox niet waarover de heer Van den Brande het heeft. Enerzijds is het belangrijk om informatie over lokale acties samen te brengen op Belgisch, Europees en mondiaal niveau om zaken uit te wisselen. Anderzijds vindt hij dat er een regulerend kader moet komen dat de economische krachten voor een deel oriënteert in de richting van ontwikkeling.

Hij stelt verder dat de meeste mensen binnen de sociale fora erkennen dat er geen pasklare blauwdruk is voor de maatschappij. Er bestaan echter wel een aantal normen waaraan de organisatie van een samenleving moet voldoen, onder meer democratie, transparantie en mensenrechten. Voor elk van de daarbij betrokken niveaus – lokaal, nationaal, internationaal – zijn er ook talloze concrete voorstellen. De heer De Meyer herinnert de com-

missieleden er daarbij aan dat premier Verhofstadt in een eerste fase de andersglobalistische beweging als puur crimineel bestempelde. In een tweede fase meende hij dat het ging om mensen die de juiste vragen stelden, maar geen antwoorden hadden. Nochtans hebben de groepen die in de sociale fora samenkomen heel wat te zeggen over de verschillende dossiers. Vaak zijn het technisch sterk uitgewerkte voorstellen die een maatschappij beter beheerbaar en leefbaarder kunnen maken. De Tobintaks is hiervan een goed voorbeeld. Toen er voor het eerst sprake van was, werden de voorstanders zowat gek verklaard. Nu is er een voorstel dat wordt gesteund door de Franse en de Braziliaanse president, door Chili en door Spanje. Het is dus allemaal niet zo warhoofdig en onhaalbaar als het soms wordt voorgesteld. Er zijn een aantal normen en die krijgen vorm in heel concrete voorstellen. Het is geen model dat door iedereen te nemen of te laten is.

Bij de vakbonden en bij de NGO's is gebleken dat ze pas politiek gewicht hebben als ze een belangrijk deel van de publieke opinie meehebben. De actie rond de Tobintaks in het parlement was niet mogelijk geweest zonder de acties van 11.11.11 en Broederlijk Delen en als ze niet de steun van de vakbonden hadden gehad. De heer Rudy De Meyer wijst er daarbij op dat bij een vorig jaar gehouden opiniepeiling, bij een populatie die een doorsnee was van de Vlaamse samenleving, is gebleken dat niet minder dan 17 procent van de respondenten een min of meer accurate omschrijving kon geven van de Tobintaks. Dat is voor een dergelijk thema eigenlijk heel veel.

Het politieke werk moet daarom niet per se altijd parallel verlopen met de publieke acties. Het is echter wel belangrijk dat het politieke werk draait rond thema's die leven bij de publieke opinie. Zoniet zal men onvoldoende steun krijgen. Er moet een koppeling zijn tussen de verbetering van de technische kwaliteit van het politieke werk, het uitwerken van allianties tussen de groepen en de aandacht in de media en bij het grote publiek.

C. Replik van de heer Pol Buekenhout

De heer Buekenhout gaat in op de opmerking van de heer Van den Brande die sommige critici van de Bolkesteinrichtlijn van corporatisme beschuldigde. Hij herinnert terzake aan het MAI (Multilateral Agreement on Investments) dat binnen

de OESO ter discussie stond in de jaren negentig. De regels van de multinationale ondernemingen zouden hierdoor boven de wet zijn gaan staan. De vakbonden zijn daar met man en macht tegenin gegaan. Hij denkt dat iets dergelijks nu ook moet gebeuren voor de Bolkesteinrichtlijn. Die gaat immers nog een stap verder. Ze grijpt in tot op het bot, ze heeft een sterke impact op alles wat is opgebouwd, onder meer in de sectoren onderwijs en gezondheidszorg. Veel mensen weten nochtans nog steeds niet waarover het eigenlijk gaat. De heer Buekenhout meent dat het Engelse voorbeeld voldoende aantoonst waartoe een privatisering van de gezondheidszorg kan leiden. Hij was ook behoorlijk ontsteld dat ongeveer de helft van de mensen binnen het Europees Sociaal Forum onvoldoende op de hoogte waren over de mogelijke consequenties van de Bolkesteinrichtlijn. Hij meent dat men er hoe dan ook een halt moet aan toeroepen. Het Europees Sociaal Forum moet daarbij ook preciseren welke kijk het heeft op een sociaal Europa.

Hierop inpikkend meent de heer Van den Brande dat, rekening houdend met de discussies rond de financiële perspectieven van de Europese Unie en rond de sociaal-economische cohesie, men zal moeten leren om een stuk solidariteit op te brengen om diegenen die nu nog niet aan een aantal kwaliteiten voldoen op een gemeenschappelijke kwalitatieve hoogte te brengen. Hij meent dat men nog al te vaak in protectionistische termen denkt. De Bolkesteinrichtlijn is daar volgens hem weliswaar niet het juiste antwoord op. Hij stelt, om het lapidair uit te drukken, dat elke sociale beweging vandaag geconfronteerd wordt met de vraag of ze zal proberen om te behouden wat er is voor degenen die het hebben, of integendeel het besef zal laten doordringen dat er ook daar een stap zal moeten teruggezet worden om op een alternatieve wijze de solidariteit uit te bouwen.

De heer Buekenhout repliceert dat het ACV ook deelneemt aan het FAN (Financieel Actienetwerk). Daarbinnen is ook sprake van een vermogensbelasting. Daarover is vooralsnog nog niet veel gezegd. Om de sociale zekerheid te bekostigen en om een sociaal Europa te realiseren is een Europese harmonisatie nodig en een Europese fiscale bijdrage. Dat kan een belangrijke hefboom zijn.

Inzake tewerkstelling is er binnen het EVV op dit ogenblik een zwaar standpunt ingenomen over volledige tewerkstelling, ook gekaderd in duurzaam-

heid in de landen van Oost- en Midden-Europa. Dat vragen de vakbonden aan de werkgevers. In de rapporten van het UNICE en het VBO die in april 2003 zijn uitgebracht naar aanleiding van de uitbreiding naar Oost- en Midden-Europa kwam het thema concurrentiekracht niet zo sterk naar voren. De nadruk werd vooral gelegd op de noodzaak van een globaliserende en Europese ethische norm bij de werkgevers. Het loon van de mensen in Midden- en Oost-Europa moet stijgen zodat daar niet alleen werkgelegenheid wordt gecreëerd, maar dat er ook aandacht kan zijn voor duurzaamheid. Binnen het EVV was er hiervoor echter niet zoveel aandacht. Daar wordt de klemtoon nog altijd bijna uitsluitend gelegd op de volledige tewerkstelling.

Inzake DHL, bijvoorbeeld, is het standpunt van het ACV altijd geweest dat er een evenwicht moest zijn tussen ecologie en economie. In de berichtgeving in de media is dat soms echter wat verloren gegaan. Dat was nochtans het uitgangspunt van het verbond Brussel-Halle-Vilvoorde en van het LBC, met andere woorden van de mensen die over het dossier hebben onderhandeld.

Over de uitsluiting van leden kan de heer Buekenhout heel kort zijn. Sociale groepen en sociale netwerken uitbouwen impliceert respect voor andere culturen. Als dat respect er is, als de diversiteit op de werkvloer aanvaardt wordt, zal er geen enkel lid van het ACV worden uitgesloten, ongeacht bij welke partij de persoon in kwestie is aangesloten.

Inzake de sociale democratische groepen meent de heer Buekenhout dat er verder moet worden geïnvesteerd in netwerking. Ook de basiswerking is en blijft echter erg belangrijk. Hij meent dan ook dat het belangrijk is dat men de nodige tijd neemt om de acties geleidelijk te verbreden.

Het probleem van het geweld binnen de sociale fora is volgens hem overroepen. Een sociale kerstmarkt in Tervuren waarbij alle organisaties met een sociaal doel betrokken zijn is volgens hem eveneens een lokaal sociaal forum waarbij mensen uitdrukking geven aan solidariteit. Daar zal zeker geen geweld gehanteerd worden. Er zal echter wel een hartelijkheid heersen die bewijst dat we wel degelijk nog steeds een levend sociaal weefsel hebben in onze samenleving.

Met Wallonië is er geen enkel probleem. De collega's van de CSC zijn even enthousiast als die van

het ACV om naar een sociaal forum te gaan, ook als het gaat om de vredesproblematiek. Franstaligen en Vlamingen werken goed samen. De missies leiden tot veel vriendschappen over de taalgrenzen heen.

Op de vraag van de heer Glorieux over de mogelijke rol van het Vlaams Parlement antwoordt de heer Buekenhout dat een belangrijke opdracht erin kan bestaan te investeren in een sociale dialoog in Midden- en Oost-Europa. Dat kan volgens hem een belangrijke basis zijn. Bij de val van de muur was er in Midden- en Oost-Europa een soort van euforie. Men verwachtte dat alles op vier of vijf jaar tijd zou veranderen. Na vijftien jaar staan deze mensen echter nog geen stap verder. Deze mensen moeten geholpen worden met juridisch advies zodat het mogelijk wordt structuren uit te bouwen. Als ze er, bijvoorbeeld, in slagen om een cao af te sluiten, bewijst dat per definitie dat een organisatie representatief en democratisch is. Er moet dus een basispakket uitgebouwd worden in de samenleving. Dat kan volgens de heer Buekenhout een hefboom zijn voor de uitbouw van een democratisch Europa. Spanje, Portugal en Griekenland – toch allemaal voormalige dictaturen – zijn de voorbije twintig jaar, sedert hun Europese lidmaatschap, sterk geëvolueerd. Hij denkt dat dit ook voor de landen van Centraal- en Oost-Europa het geval zal zijn, al zal het misschien wat meer tijd vergen.

D. Repliek van de heer Georges Spriet

De heer Georges Spriet wil het eerst hebben over het militaire aspect van de tegenstelling tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten. De centrale vraag is volgens hem welke Europese Unie men wil, een Europese macht of een Europese partner. Indien men een Europese macht wil uitbouwen, dan zal dat volgens hem onvermijdelijk leiden tot een wapenwedloop, zoals die vroeger bestond tussen Washington en Moskou. De Verenigde Staten is immers reeds de grote economische concurrent aan het worden. Die ontwikkeling ziet de vredesbeweging niet zitten. In de Europese Grondwet staat dat er een complete band is met de NAVO. Elke lidstaat moet aan zijn NAVO-verplichtingen kunnen voldoen. Een eigen ontwikkeling van de macht Europa staat als dusdanig niet in de grondwet. We moeten echter opletten met het Europese leger. Dat zal immers niet zozeer dienen voor defensie als voor interventie, theoretisch voor vre-

desopdrachten. Er is echter al een internationale instelling die dat op zich kan nemen, namelijk de VN. De heer Spriet meent dan ook dat voor dergelijke zaken het best blauwhelmen kunnen worden ingezet en dat deze zaken niet in een aparte politieke groep moeten worden geregeld. De basisvraag blijft natuurlijk of men veiligheid al dan niet als een militaire zaak bekijkt. De vredesbeweging meent dat de partnerrelatie belangrijker is dan de machtsrelatie.

Er bestaat verder inderdaad enige scepsis rond het zinnetje in de grondwet dat men zal werken volgens de principes van de UNO. Sommigen zijn er immers van overtuigd dat dit betekent dat men deze principes ook zelf zal interpreteren. Bush heeft deze principes trouwens al persoonlijk geïnterpreteerd door te zeggen dat zijn oorlogsoptreden een vredesopdracht is.

Sommige commissieleden hadden het over het pacifisme van Vlaanderen en plaatsten in dat verband een vraagteken bij Wallonië. In Wallonië zijn diverse vredesorganisaties die vrij actief zijn en die ook in het dossier van de wapenhandel kant hebben gekozen. De GRIP is wat genuanceerder dan de CNAPD, Rencontre of Pax Christi Wallonie. In Wallonië is er een probleem inzake tewerkstelling en zolang er geen alternatief is, zal men er angstvallig blijven aan vasthouden. We moeten wel beseffen dat Vlaanderen ook een wapenindustrie heeft, maar die is hoogtechnologisch. Dit springt dus minder in het oog dan de productie van klassieke wapens of munitie. Rond Nepal hebben de drie Vlaamse vredesorganisaties die het meest actief zijn, namelijk Pax Christi, Forum voor Vredesactie en Vrede, zelfs een poging gedaan tot een gerechtelijk optreden. De rechter ging ervan uit dat de vredesorganisaties hun belang bij de zaak niet konden aantonen. Een Nepalees mensenrechtenactivist die zowel door de regering als door de rebellen werd bedreigd kon volgens de rechter al evenmin zijn belang aantonen. We blijven Wallonië echter volgen. De vredesbeweging is overigens niet zo gelukkig met de defederalisering omdat de Vlaamse kijk op de zaak in een aantal gevallen nu minder gemakkelijk politiek vertaald zal kunnen worden aangezien een politiek forum waarop wij niets te zeggen hebben, de beslissingen neemt.

Op de vraag van de heer Vrancken of er geen eenrichtingsverkeer is ten opzichte van het Westen antwoordt de heer Georges Spriet dat de militaire in-

terventiecapaciteit nu eenmaal voornamelijk in het rijke Noorden ligt. Als hij het heeft over interventie, denkt hij daarom vooral aan die landen. De capaciteit ligt dus vooral in het Westen. Dat betekent echter niet dat de vredesbeweging geen aandacht heeft voor situaties in andere regio's waar oorlogen dreigen uit te breken. De vredesorganisaties zijn gaan betogen voor de Pakistaanse en de Indiase ambassade op het ogenblik dat er atoomproeven werden gehouden. Hij meent dus niet dat deze organisaties zich alleen op het Westen richten. Er is ook een duidelijke werking rond Tsjetjenië, vooral bij Pax Christi. Noord-Korea wordt evenzeer veroordeeld omwille van zijn streven naar het atoomwapen. Inzake de mensenrechten in Irak wijst de heer Spriet op het feit dat er sinds twintig jaar een actieve solidariteit is met de Koerden. Dat wijst dus zeker niet op sympathie met Saddam Hoessein.

De vzw Vrede veroordeelt verder de Palestijnse zelfmoordacties in al haar persmededelingen. De oorsprong van het conflict ligt volgens haar echter wel bij de staat Israël.

Het Vlaams Parlement moet volgens de heer Spriet ten volle zijn verantwoordelijkheid nemen en inzake wapenhandel zijn rol voluit durven spelen en ook de gevolgen durven nagaan. Het beschikt ook over instrumenten als ontwikkelingssamenwerking en buitenlandse handel. De heer Spriet roept ten slotte ook op om het idee van duurzame ontwikkeling grondig te bestuderen als preventiemiddel tegen geweld.

IV. BESPREKING: SLOTBEMERKINGEN

De heer Roland Van Goethem geeft de heer Des-sers gelijk wat zijn opmerking over Chili betreft: het is echter de uitzondering die de regel bevestigt. Chili was onder Pinochet de snelst groeiende economie van Zuid-Amerika. In China daarentegen zal de democratisering hand in hand gaan met de liberalisering van handel en nijverheid.

De heer John Vrancken merkt tegenover de heer Spriet op dat er grenzen zijn aan de transparantie: als aan iedereen wordt getoond waar welke nucleaire wapens liggen, ontstaat er een zeer groot veiligheidsprobleem. Hij verwijst dienaangaande naar de zaak-Trabelsi. Voor het overige blijft de heer Vrancken de mening toegedaan dat militair sterk staan de beste garantie voor vrede is.

De heer Bart Caron merkt op dat waar het de wapenhandel betreft er wel degelijk transparantie mag zijn. Wat er precies verhandeld wordt, mag publiek geweten zijn.

Daarop inpikkend laat de heer Georges Spriet opmerken dat in Nederland van elk wapen bekend wordt gemaakt aan wie het wordt verkocht en tegen welke prijs. Atoomwapens stationeren in Vlaanderen druist trouwens in tegen het non-proliferatieverdrag.

De heer Eloi Glorieux wijst erop dat diegenen die terroristische aanslagen tegen wapenopslagplaatsen voor ogen hebben, daarvoor heus geen informatie van de vredesbeweging behoeven.

De heer Karim Van Overmeire, commissievoorzitter, merkt op dat de heer Spriet de militaire interventiecapaciteit in het Westen situeert. Een militaire interventie kan zijns inziens in een aantal gevallen nodig zijn. De voorzitter denkt daarbij aan de recente geschiedenis van de Balkan. Daar is gebleken dat er eigenlijk maar één land ter wereld is dat voldoende militaire interventiecapaciteit heeft. De Europese Unie heeft op verschillende manieren geprobeerd de oorlog in ex-Joegoslavië te doen stoppen. Telkens opnieuw – voor Bosnië, Kosovo en Macedonië – heeft Europa, in zijn eigen achtertuin, de Verenigde Staten nodig gehad om tussenbeide te komen. De wapenindustrie in de Verenigde Staten is vier keer groter dan die van Europa. Er wordt in de VS zes keer meer uitgegeven aan onderzoek en ontwikkeling. Europa heeft daardoor nu al twintig jaar technologische achterstand op de Verenigde Staten. Als men wil dat de Europese Unie in crisissituaties tussenbeide kan komen, ter wille van de mensenrechten, zal in Europa toch de technologie voor een modern leger voorhanden moeten zijn. De Europese Unie heeft daarbij trouwens hoegenaamd niet de ambitie om een militaire capaciteit uit te bouwen die zou kunnen concurreren met de Verenigde Staten.

De heer Georges Spriet antwoordt daarop dat, toen de Belgische generaal Briquemont als hoofd van de UNO-troepen in Bosnië een versterking van de troepen vroeg met 6.000 of 7.000 manschappen, hij die niet kreeg wegens geldgebrek. Twee jaar later was er echter wel geld om 60.000 mensen in NAVO-verband naar daar te sturen. De heer Spriet twijfelt dan ook aan de eerlijkheid van de betrokken politici. Is er om de vrede te dienen en

bijvoorbeeld een genocide te stoppen, een volledig ruimtedefensiesysteem of een enorme, superieure militaire capaciteit nodig? Volgens de heer Spriet hebben bewindslui gewoon te weinig aandacht voor een aantal problemen, tot de zaken finaal in brand staan. Preventie is voor de spreker de enige echte uitweg.

De verslaggever,

De voorzitter,

Sabine POLEYN

Karim VAN OVERMEIRE
